І чужому научайтеся,
Й свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 144. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го СЕРПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 5, 1964 No. 144. VOL. LXXI.

РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ДЖЕРЗІ СИТІ ПОСИЛЮЮТЬСЯ

ДЕМОНСТРАНТИ ПОРАНИЛИ „КОКТЕЙЛАМИ МОЛОТОВА" І ЦЕГЛАМИ ТРЬОХ ПОЛІЦАЇВ І ПОБИЛИ БАГАТЬОХ БІЛИХ, В ТОМУ ЧИСЛІ СКЛАДАЧА „СВОБОДИ"

Започатковані в неділю 2-го серпня ц. р. расові бешкети і напади в цьому місті продовжувалися також і в понеділок 3-го серпня. Місцеві негри, здебільша молодшого віку, збираючися більшими гуртами на вулицях і площах східньої частини міста, влаштовували бешкети і демолювали деякі крамниці та зупиняли авта з білими пасажирами і побивали їх. Поліцію, яка намагалася припинити ці заворушення, демонстранти обкидували газоліновими бомбами, т. зв. „коктейлами Молотова", цеглами і камінням. Кидали ворохобники бомби також і у вантажні й особові авта, зупиняючи останні і побиваючи їх пасажирів. Між побитими був також і складач „Свободи" Микола Попович, який їхав увечері до праці й авто якого демонстранти зупинили, а його легко поранили. Важко поранено також водія одного з автобусів.. Гурт негритянських підлітків намагався також перевертати поліційні авта. Для ліквідації заворушень вислано більші відділи поліції в шоломах, яка стрілами в повітря пробувала розігнати ворохобників, що збиралися все в нових місцях. В заворушеннях брало участь яких 300 осіб. Почалися вони коло год. 8:0 вечора, саме в той час, як у міському правлінні відбувалася нарада з провідниками негрів в справі припинення недільних заворушень, у висліді яких було поранено 32 особи. Наради тривали 26 хвилин і їх перервано на вістку про нові заворушення. Кількість поранених в понеділкових демонстраціях покищо не встановлено. Відбувались заворушення здебільша в околицях Гренд Стріт і Вудворд Стріт.

Після поїздки до Москви У Тант вибирається до Вашингтону

Об'єднані Нації. — У четвер 6-го серпня генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант прибуде з Ню Йорку до Вашингтону, де його вітатимуть з почестями, що належать лише головам держав. Зустріч має підкреслити значення й повагу до ОН збоку уряду ЗДА. Об'єднані Нації, як міжнародний чинник, відіграватимуть значну ролю у виборчій політиці обох американських партій. У Тант недавно повернувся з СССР, де Хрущов категорично відмовився платити фінансові зобов'язання супроти ОН для мирових заходів цієї організації. Фінансове питання, як сподіваються, буде головною темою розмов між Президентом і У Тантом. Це вперше уряд З'єднаних Держав так урочисто вітатиме керівника ОН, включно з офіційним прийняттям, щоб підкреслити і підвищити престиж цієї міжнародної організації. У Тант, у товаристві Адлея Стівенсона та ін. прибуде до Вашингтону літаком на воєнну повітряну базу Ендрюз, а далі гелікоптером до Білого Дому.

Представником Чомбе в ЗДА буде бельгієць Мішель Струлес

Леопольдвіль, Конго. — Колишній директор Інформаційної Служби Катанги у Ню Йорку бельгієць Мішель Струлес, призначений Чомбе як його постійний персональний представник у справах Конго при американському уряді. Струлес, бельгієць за національністю, живе у Канаді. Тепер його призначено представником конголійської амбасади у Вашингтоні та членом конголійської делегації при Об'єднаних Націях. Фактично він буде спеціяльним уповноваженим від Чомбе у справах закордонної політики, з функціями, що їх звичайно виконує амбасадор. У 1962 році уряд ЗДА бажав виїзду Мішеля Струлеса за межі країни, бо він обороняв і пропагував незалежність Катанги, що її очолював у той час Чомбе. Після довгої боротьби Струлес виїхав із ЗДА до Канади добровільно, з власної ініціятиви, у 1963 році. Тиждень тому Струлес прибув до Леопольдвілю, а тепер готується до виїзду в ЗДА, як спеціяльний висланник Конго. Наступного тижня він матиме конференцію з представниками американського уряду.

У Клівленді відбудеться День УНСоюзу, присвячений річниці Тараса Шевченка

Клівленд, Ог. — На зборах Клівлендської Округи відділів Українського Народного Союзу в дні 3-го липня вирішено відбути 27 вересня, на площі Української Католицької Церкви св. ап. Петра і Павла, День Українського Народного Союзу, присвячений 150-літтю з дня народження Кобзаря. Управа Округи УНС сподівається, що всі українські організації і товариства Клівленду й околиць стримаються від інших імпрез у той день і візьмуть масову участь у святі. Подробиці програми будуть поміщені згодом.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Линдон Б. Джансон,** її 17-річна донька Лусі та 20-річна донька Линда будуть присутні на Крайовій Демократичній Конвенції в Атлантик Ситі, що почнеться 24-го серпня. Лусі виступатиме в кількох інших містах як королева в різних імпрезах, здобуваючи симпатії для свого батька, що старатиметься про перевибір восени цього року.

● **Обидва сини сенатора Беррі Ґолдвотера,** 20-річний Беррі молодший та 24-річний Майкел, які перебувають на вакаціях на Гаваях, заявили, що треба було збільшити безпеку коло їхнього батька після того, як він був найменований на республіканського президентського кандидата.

● **Малайзійський прем'єр** — князь Абдуль Рагман був на почесному прийняттю в Ню Йорку і був приємно здивований тим, що стрінув панну Анну Геннессі, яка розмовляла з ним його рідною мовою. Він сказав, що ця американка краще знає його рідну мову, як малайзійські тубільці. Вона навчилася цієї мови, коли була добровольцем в Корпусі Миру і працювала в Малайзії.

● **Департамент Рільництва** повідомляє, що у фінансовому році 1964, який закінчився 30-го червня ц. р., продано за кордон рільничих продуктів на суму 4.6 більйона дол. Крім того, продано ще цих продуктів на суму 1.5 більйона дол., але цей продаж відбувся в рямках організації „Харчі для миру", де платиться за товар не долярами, тільки крайовими валютами.

ПРЕЗ. ДЖАНСОН НАЗИВАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ЧУЖОМОВНУ ПРЕСУ НАЙБІЛЬШ АМЕРИКАНСЬКОЮ УСТАНОВОЮ ТА ЗАКЛИКАЄ ЇЇ РЕДАКТОРІВ ДО СПІВПРАЦІ „ДЛЯ ЄДНОСТИ, ЩОБ ЗДОБУТИ ПЕРЕМОГУ ДЛЯ ВОЛІ І СПРАВЕДЛИВОСТИ В УСЬОМУ СВІТІ"

Редактори українських „Народної Волі", „Америки" і „Свободи" разом із 150 редакторами інших етнічних газет були гістьми през. Джансона в Білому Домі

Вашингтон. — „Ваші публікації репрезентують найбільш американську з усіх американських установ. Чотири сотки газет і журналів, публікованих в інших, як англійська, мовах, приходять до понад п'ять мільйонів американських домів. Ви і Ваші попередники зробили багато, щоб об'єднати нас в один народ і в одну націю. Тому то я і запросив Вас сьогодні сюди. Це велика для Америки хвилина й хвилина великої нагоди. Це хвилина для об'єднання в цій єдності, щоб іти вперед, щоб здобути перемогу для волі і справедливости в усьому світі" — говорив і закликав президент Линдон Б. Джансон у своїй промові до 150 редакторів американських чужомовних газет на спеціяльному прийнятті в Білому Домі, що відбувалося в понеділок 3-го серпня о год. 5-ій по полудні. Президент Джансон промовляв у „Золотій" приймальній залі Білого Дому, вітаючись з кожним із редакторів зокрема та обмінюючись з кожним кількома чемностевими словами. Опісля Президент та окремі члени його кабінету, включно з генеральним поштмайстром Джаном Гроновським і секретарем виховання та суспільної опіки Селебрізі, колишніми губернаторами і тепер амбасадорами для спеціяльних доручень Гарриманом та Вілліямсом і багато інших, взяв участь у прийнятті, яке приготовано для редакторів в інших приймальних залях Білого Дому.

Президент Л. Б. Джансон

Усі приявні редактори мали спеціяльні запрошення і вже на деякий час перед початком зустрічі з Президентом почали до південно - західних воріт Білого Дому під'їжджати авта й таксівки із цими рідкісними гостями, які входили до середини після короткої перевірки запрошень сторожею Білого Дому. Ще ніколи мабуть в історії Америки така кількість американської і міжнародної журналістичної громади не мала нагоди з такою повною свободою рухів оглядати приміщення Білого Дому й кімнати праці і відпочинку Президента. Зараз після 5-ої години усіх приявних запрошено до „Золотої залі", в якій були уставлені крісла та пульт для Президента з його великою печаттю. Прихід Президента привітали всі оплесками та вставанням з місць. Президента привітав звичайними для таких імпрез словами: "Ladies and Gentlemen — President of the United States!" — і представив генеральний поштмайстер Джан Гроновський, добре відомий українцям з його виступу на святкуванні 70-ліття УНСоюзу в Карнеґі Голл в Ню Йорку 22-го лютого цього року. Президент виголосив свою промову (повний текст якої поданий нижче) у типовий для нього щирий і безпосередній спосіб. Після промови Президент представив редакторам ще окремих членів свого кабінету та своїх асистентів і дорадників. Опісля відбулася в інших кімнатах ще згадана вище зустріч Президента з кожним із редакторів і спеціяльне прийняття на американський лад: столи були заставлені різними стравами і напоями і кожний включно з Президентом „помагав сам собі". Відвідини редакторів чужомовних газет тривали до пізнього вечора. З українських газет були репрезентовані на цій зустрічі з Президентом: тижневик „Народна Воля (д-р Матвій Стахів з дружиною) та щоденники „Америка" (ред. Мирослав Дольницький) і „Свобода" (ред. Антін Драган).

ТЕКСТ ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА ЛИНДОНА Б. ДЖАНСОНА ДО РЕДАКТОРІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ЧУЖОМОВНИХ ГАЗЕТ

Це є ваш Дім — Дім усього народу. Я маю честь привітати вас тут — як вільних людей і співгромадян американців.

Ваші публікації репрезентують одну з найбільш американських з усіх американських установ.

Чотири сотки газет і журналів, публікованих у 30 інших ніж американська мовах — приходять до понад п'яти мільйонів американських домів.

Ви і ваші попередники зробили багато, щоб нас об'єднати, звести нас разом, як один нарід і одну націю.

Тому-то я запросив вас сьогодні сюди.

Це велика година нашої історії.

Ви здалеку зійшлися разом.

Ми маємо сьогодні нагоду піти далеко вперед.

Цієї нагоди ми не смісмо прогаяти.

Це є виклик для вас — і для мене.

Провід Америки в кожній ділянці покликаний тепер працювати для єдности Америки — і працювати проти роз'єднання Америки.

Це не є нове завдання.

Це наша найдавніша праця.

Це є праця, яку ми повинні завжди ставити на першому місці — якщо ми маємо бути вірні тим, які причалили до наших берегів з-за моря.

Їх прийшло 43 мільйони — із 70 країн.

Вони багато нам принесли. Вони багато знайшли для себе — і для своїх нащадків.

Але — для кожної групи — різницю становила американська воля і праця для єдности.

Єдність замкнула двері для визиску і відкрила двері для нагоди.

Єдність закрила бідні дільниці на початку століття і відкрила передмістя в половині століття.

Єдність сказала „Ні" відносно громадян другої кляси і прорекла „Так" відносно одної кляси громадянства для всього нашого народу — без уваги на походження чи предків, прапор чи віру, релігію чи расу.

Єдність все ще є — єдність назавжди буде — генієм нашої величі.

Для того ми мусимо працювати сьогодні, щоб удосконалити нашу єдність.

Поділена Америка не може

Закінчення на стор. 3-ій

ВЕЛИКИЙ ЗБІР УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ПОТВЕРДИВ ПОЛК. А. МЕЛЬНИКА НА СТАНОВИЩІ ГОЛОВИ ПУН

Париж. — П'ятий з черги Великий Збір Українських Націоналістів, що відбувся в одному з міст Західньої Европи в днях від 19-го до 25-го липня цього року, потвердив полковника Андрія Мельника на становищі Голови Проводу Українських Націоналістів, покликавши рівночасно до життя Сенат Українського Націоналістичного Руху під проводом ген. Миколи Капустянського — інформує Провід Українських Націоналістів. У 5-му Великому Зборі Українських Націоналістів взяло участь 50 делегатів з усіх теренів вільного світу, включно із ЗДА і Канадою, але не міг взяти в ньому участи полковник А. Мельник з уваги на поважну недугу, на яку він захворів ще в червні цього року. Стан здоров'я полковника А. Мельника вже значно покращав. 5-ий Великий Збір почався Службою Божою, яку відправив Преосв. Кир Володимир Маланчук ЧНІ. Опісля Протоієрей УАПЦ прочитав молитву українського націоналіста. Наради 5-го ВЗУН відкрив ген. Микола Капустянський, заступник голови голови Проводу Українських Націоналістів, полковника А. Мельника. До Президії 5-го ВЗУН наспіли численні привітання від установ та визначних і рядових членів ОУН, а також від Крайового Проводу Українських Націоналістів. У цьому останньому, у відповіді на ряд запитів Проводу Українських Націоналістів, висловлено побажання стосовно внутрішньої та міжнародної політики, програми й структури ОУН. Повних сім днів тривала напружена праця кваліфікованих учасників в рамах пленарних засідань та десяти комісій. У висліді цих праць схвалено поправки до програми й устрою ОУН та структури Українського Націоналістичного Руху, які беруть до уваги вимоги доби та перспективи майбутнього розвитку. Зважаючи на те, що стан здоров'я полк. Мельника покращав, його потверджено на становищі голови Проводу Українських Націоналістів, вибираючи з-поміж представників молодшого покоління трьох його заступників та ділового керманича. В складі нового ПУН також увійшли переважно представники молодшого покоління. В повідомленні ПУН не подано імен обраних заступників та ділового керманича. Новий устрій ОУН покликав до життя Сенат УНРуху під проводом генерала М. Капустянського, який виконуватиме функції МЗУН та Адміністраційного Трибуналу. Члени Сенату мають право й обов'язок виконувати також обов'язки в біжучій праці УНРуху. Таким чином члени Сенату мають усі дані служити своїм досвідом і вказівками молодшим діячам що перебрали керівні пости в ПУН. 5-ий ВЗУН — інформує ПУН — вирізнявся високим рівнем доповідей та дискусій що слід завдячувати широкій участі молодшого активу і молодого покоління інтелектуалів. Наради його дали основи для майбутньої діяльности ОУН у вільному світі і на Рідних Землях, враховуючи усі вимоги нашої змінливої доби.

Полковник Андрій Мельник голова ПУН

Червоний Китай дораджує СССР залишитися в складі Женевської Конференції для справ Ляосу

Гонг Конг. — У ноті Москві комуністичний Китай виразно підтримує пропозицію СССР про скликання 14-членної Конференції в справі Ляосу, а також дораджує Сов. Союзові зберегти й надалі у складі тієї Конференції свою позицію голови Конференції, на спілку з Англією. СССР і Англія очолили ту Конференцію в Женеві у 1962 році, коли було винесено постанову про невтралізацію Ляосу та коаліційний уряд у тій країні. Китайська нота, передана китайською комуністичною пресовою агенцією, з'явилася у висліді совєтської заяви, що коли ЗДА й інші країни не погодяться на негайне скликання Конференції в справі Ляосу, то СССР взагалі вийде із складу тієї Конференції. Але після недавньої візити Батлера, міністра закордонних справ Англії, СССР погодився покищо утриматися від такого кроку. У заяві комуністичного Китаю схвалюється випад СССР проти „американських імперіялістів за їхнє втручання у внутрішні справи Ляосу". Також сказано, що Пекін повністю підтримує совєтський заклик скликати нову Конференцію. Пекін у своїй ноті нагадує, що першим, хто запропонував скликання такої нової Конференції, був принц Нородом Сіганук з Камбоджі.

Московська газета опублікувала хибну мапу островів Тихого океану, де будуть падати ракети

Москва. — У газеті „Красная Звезда" Міністерство оборони СССР опублікувало географічну мапу Тихого океану, із вказівкою, де саме будуть падати совєтські ракети під час їх недалекого випробування. У замітці сказано, що в районах падіння тих пробних ракет немає заселених островів. Але коли б совєтські ракетчики пустили ракети дійсно за тією хибною мапою, то ракети падали б небезпечно близько заселених Маршальських островів та острова Науру. Вистріли нових ракет мають ось-ось розпочатись і триватимуть до кінця цього року. Всі кораблі вже дістали попередження не плавати в районі поцілу. Похибку совєтської мапи підкреслює ще й таке речення в супровідному до мапи пояснювальному тексті: „Як ви бачите, тут у центральному районі Тихого океану немає поблизу населених островів". Насправді заселені острови є дуже близько, настільки, що люди бачили б, як поблизу берега падають совєтські ракети.

● **Мехіканський уряд** дав право азилю сестрі кубинського комуністичного диктатора Кастра під тією умовою, що вона не буде „вести політичної агітації" проти Кастрового режиму. Прибувши до Мехіко, Кастрова сестра дала інтерв'ю телевізійній стації, в якому назвала Кубу під режимом Кастра „великою тюрмою". Фідель Кастро нарікав, що Мехіко дозволило його сестрі виступати в телевізії з такою заявою.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН НАКАЗАВ ФЛЬОТІ ЗНИЩУВАТИ КОЖНОЧАСНИХ НАПАСНИКІВ

ЗДА ПЕРЕДАЛИ ПІВНІЧНО-В'ЄТНАМСЬКОМУ УРЯДОВІ ГОСТРИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ АТАКИ НА КОРАБЕЛЬ „МЕДДОКС"

Вашингтон. — Відбувши наради з членами уряду і представниками командування збройних сил в справі атаки північнов'єтнамських човнів на американський корабель - нищильник „Меддокс", президент Джансон, як головний командувач збройних сил ЗДА, наказав воєнній фльоті зустрічати вогнем і нищувати всі чужі збройні з'єднання, які б відважилися у майбутньому заатакувати американські збройні сили на міжнародних водах біля побереж Північного В'єтнаму. Водночас із цим американський уряд переслав комуністичному північнов'єтнамському урядові формальний протест проти неспровокованого нападу трьох торпедних човнів Північного В'єтнаму на американський корабель „Меддокс". В політичних колах звертають у зв'язку з цим увагу, що це перша нота ЗДА до цієї комуністичної держави, із якою ЗДА не вдержують ніяких дипломатичних взаємин. Водноразі із цим політичні коментатори сподіваються, що інцидент з атакою на корабель „Меддокс" й рішуча американська реакція приведуть до гарячої дебати і в Конґресі і в американській пресі над конечністю знайти найкращий шлях і засоби для боротьби з комуністичною агресією у В'єтнамі. Разом із наказом фльоті знищувати кожночасних напасників президент Джансон наказав відрядити на міжнародні води біля Північного В'єтнаму другий американський нищильник, доручаючи стаціонованим в цих областях американським летунським з'єднанням охороняти кораблів під час патрульних рейдів. Голова південнов'єтнамського уряду ген. Хан використав інцидент з нападом на корабель „Меддокс" для поновлення вимог поширити війну на Північний В'єтнам, який є мілітарною базою для південнов'єтнамських комуністичних партизанів. ЗДА мусять започаткувати сильніший курс проти комуністичної агресії — заявив ген. Хан — щоб і комунокитайці і північнов'єтнамські комуністи переконалися, що Америка не є „паперовим тигром", як її представляє комуністична пропаганда. Республіканський кандидат на Президента сенатор Беррі Ґолдвотер, нав'язуючи до цього інциденту, виступив із низкою вимог до теперішньої адміністрації ЗДА, стверджуючи, що американська нація повинна знати, для якої мети перебувають американські нищильні кораблі на водах Північного В'єтнаму, чи їх наявність мала б свідчити про евентуальний десант більших американських збройних сил ЗДА в Північному В'єтнамі і які заходи приготовляє американський уряд для припинення збройної підтримки Пейпінгу і Північного В'єтнаму для південнов'єтнамських комуністичних партизанів.

Хрущов наполягає на заключенні мирової угоди з Німеччиною, як головної передумови для відпруження в Европі

Москва. — Совєтське пресове аґентство ТАСС оприлюднило розмову Хрущова з представниками редакцій „Известий" і „Правди" з нагоди першої річниці підписання умови про заборону випробувань деяких видів ядерної зброї. У тій розмові Хрущов декілька разів підкреслив, що СССР дуже бажає заключити мирову умову з Німеччиною та розглядає таку умову, як головний чинник у відпруженні відносин в Европі. Він сказав, що без вирішення німецького питання буде важко домовлятися про справжнє роззброєння. СССР, казав Хрущов, „хоче миру" і не прогає доброї нагоди зробити все для світового миру, „на користь і великих, і малих держав". З повідомлення в „Ню Йорк Таймсі" з 4-го серпня Хрущов „хоче миру і не змарнує доброї нагоди зробити все для світового миру, на Ергардом, канцлером Західньої Німеччини.

Ще в серпні буде підписана умова між Ватиканом і комуністичною Угорщиною

Будапешт. — Авторитетні церковні чинники повідомляють, що ще до 20-го серпня тут буде підписано умову між Ватиканом і комуністичним урядом Угорщини, але справа кардинала Міндсенті все ще не буде вирішена. Угорський уряд погодився відмежувати ту справу від інших проблем у взаєминах комуністичного уряду із Ватиканом. Головною точкою умови буде право Ватикану призначати єпископів. Однак угорський уряд резервує за собою право перевіряти кандидатуру ще перед тим, як новий єпископ розпочне виконувати свої функції. Ще деякі проблеми залишені на пізніше, між ними — навчання релігії в школах Угорщини, повернення власности церквам та чернечим орденам та ін. З тих же джерел повідомляють, що це буде перша умова між комуністичним урядом Угорщини і Ватиканом та що вона сприятиме кращому порозумінню між обома сторонами. Є деякі нові вигляди і на справу кардинала Міндсенті, який живе в будинку представництва ЗДА у Будапешті від 1956-го року, але про це нічого більше не відомо.

У СВІТІ

● **Генеральний секретар ОН** У Тант, повернувшися з Москви, сказав, що СССР може взагалі не взяти участи в осінній асамблеї ОН у Ню Йорку, якщо його позбавлять права голосувати за неплачення фондів на військо ОН на Кипрі та для мирових цілей на Середньому Сході. У Тант називає становище „дуже критичним".

● **Уряд у Сінгапурі** скасував заборонені години для виходу з домів у місто. Їх було визначено у висліді заворушень та бійок між малайцями й китайцями, коли 22 особи було забито, а 461 особу поранено.

● **Англійська королева Єлисавета II** та її чоловік Единбурзький князь Філіп 6-го жовтня цього року відвідають Канаду і будуть в Шарлоттавні на острові князя Едварда, Монтреалі та в Оттаві, — столиці Канади. Ціла ця візита в Канаді триватиме один тиждень.

● **Камбоджа** внесла скаргу на ЗДА та Південний В'єтнам за те, що вони ведуть хемічну війну та вбили 6-ох селян в Камбоджі. В скарзі пишеться про те, що літак скинув трійливий порошок на село в Камбоджі, і від нього згинули 6 селян. ЗДА заперечили це оскарження.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY. N. J. 07303

Расова криза в ЗДА

Після недавнього прийняття закону про громадянські права здавалося, що в З'єднаних Держав Америки настане час мирної реалізації цього закону, проведення расової десеґреґації, особливо в найбільш відсталих з цього погляду південних стейтах. І справді, поза спорадичними виступами оборонців расової рівноправности неґрів з білими, расова гарячка на півдні ЗДА почала спадати. Проте, несподівано і для урядових чинників і для широкого громадянського загалу, тереном важких і бурхливих, а то й кривавих заворушень стали північні стейти, зокрема Нюйоркський, що його досі вважали зовсім спокійним в расовому питанні стейтом, зразковим в еволюційній розв'язці расових взаємин.

Протягом кількох тижнів важкі неґритянські заворушення, сполучені з побиттям білих, демолюванням домів і крамниць, грабунками, перекочувалися вулицями й площами нюйоркських дільниць Гарлему і Бруклину, перекинувшись потім до найспокійнішого в расовому відношенні міста, яким був Рочестер. Широким відгомонсм відбилися ці заворушення, подекуди близькі до відкритих революцій, не тільки в З'єднаних Державах Америки, але й у всьому світі. По-своєму, спотворено й односторонньо почала використовувати ці заворушення комуністична пропаганда, перфідно засуджуючи американський уряд і поліційну владу за ... брутальність, варварство, криваві масакри безневинного населення тощо.

Провідні діячі ЗДА, американська публічна опінія гарячково шукають причин цього прикрого для уряду й громадянства і навіть самих неґритянських провідників розвитку в расових взаєминах. Представники різних політичних партій по-різному підходять до джерел расового неспокою, проте всі сходяться в тому, що вирішення зв'язаних з цим проблем вимагає спокійних, але рішучих заходів збоку урядових і громадських чинників. Дуже цікавий перегляд думок та поглядів багатьох американських конґресменів у цій справі подав відомий американський тижневик „Ю. С. Нюс енд Ворлд Ріпорт" у числі з 10-го серпня цього року. В зібраних цим тижневиком відповідях усі — і республіканці, і демократи, і прихильники і противники Акту про цивільні права 1964-го року — признають права неґрів на рівноправність і однакові з білими громадянські свободи, але вважають, що боротьба за ці права і свободи мусить відбуватися в рамцях існуючих законів і в ніякому випадку не може виявлятися в насильстві, бешкетах та грабунках, а тим більше у пролитті крови. Зокрема характеристичні заяви деяких конґресменів, які — на підставі проведених ними досліджень фактичного стану і на основі поліційних звідомлень — одностайно стверджують, що в розгортанні неґритянських заворушень останнього часу особливу ролю відіграють чужі впливи, передусім ормуністична інфільтрація в неґритянські орґанізації, створені для боротьби за громадянські права. Зв'язок неґритянських заворушень з підривною активністю комуністичних аґентів був визнаний також урядовими чинниками — президентом нюйоркської міської ради Скрівейном, посадником міста Ваґнером, а також президентом ЗДА Л. Б. Джансоном, який доручив керівництву Федерального Бюра Інвестиґацій провести слідство в цьому напрямку.

Знаючи методи і цілі міжнародної, керованої з Москви і з Пейпінґу, комуністичної змови, треба думати, що вимога провести основний розгляд комуністичної інфільтрації в неґритянському русі й ролі комуністів в останніх заворушеннях з'ясовує суть справи і скерована в єдиноправильному напрямку.

Пересторога на часі

Президентка Крайової Асоціяції для поліпшення радіо й телевізії, Клара С. Логан, повідомила в Лос Анджелесі, що її працівники зареєстрували за 192 години на програмах семи телевізійних станцій того міста — 401 „вбивство". При чому дві третіх усіх тих фільмів показувано перед 9-ою годиною вечора, себто їх напевно бачили діти й молодь. На великі недотягнення в телевізійних програмах звернув увагу і сенатор Томасс Дадд, демократ із Конектикету, голова сенатської підкомісії в справах злочинности серед молоді. Не зважаючи на постійні попередження кримінологів, соціологів і громадянства, — сказав сенатор Дадд, — телевізія продовжує „годувати" глядачів „незвичайною брутальністю, насильством і здебільшого сексуальною тематикою". Сенатор Дадд вказав на те, що й досі американська телевізія не виправила тих великих хиб, які сприяють розкладові моралі. Два роки тому керівникам телевізійних програм у ЗДА сказано зайнятися цим питанням самим, щоб не дійшло до втручання федерального уряду. Сенатор Дадд склав таблицю, яка показує, котра телестудія найчастіше висвітлює фільми з побиттям, насильством тощо: ABC — 55.3%, НВС — 55.1%, СВС — 26.5% з усіх програм, що їх демонструють в районі таких великих міст, як Ню Йорк, Лос Анджелес, Шикаґо, а навіть у столиці ЗДА — Вашинґтоні. Одночасно, як повідомив щоденник „Делі Нюз" у Ню Йорку з 31-го липня, — віце-президент Американської Радіової Компанії, Томас Мур, „захищає свою індустрію". Він оправдує навіть таку тематику у фільмах, як гомосексуалізм ... Його підтримує і екзекутивний директор тієї ж Компанії, Волтер Д. Скотт ...

Не даремно у щойно виданій в Ню Йорку збірці поезій „Серпень" Євген Маланюк кидає гострі стріли на, як він влучно пише, — „теле-бруд". Кіномистецтво, це сьоме мистецтво світу, яким послуговується головним чином телевізія, — у багатьох програмах стало засобом показу нелюдських сцен, насильства, розпусти і т. п. Юнак чи юначка, які вважають себе вже більше дорослими, ніж справді доросла людина, мимоволі набираються того морального бруду, який не раз тече з телевізійних приймачів і в українську хату.

Кожна чесна людина, що турбується долею Америки, приєднається до шляхетного виступу сенатора Дадда. Діти й молодь у вільний час тягнуться до вмикача, бо кіномистецтво, це могутній чинник, що цікавить, збуджує уяву, переносить в інший світ, може справді підхопити людину на крилах подій. Діти й молодь здебільшого не можуть контролювати, аналізувати, на що саме варто подивитись, не контролюють вони себе й відносно часу: залишена сама на себе дитина може дивитися на телескран впродовж багатьох годин, „до одуріння".

Висновки короткі. Перш за все — батьки повинні контролювати телевізію в хаті так, як вони контролюють, наприклад, родинні фонди. Контролювати — це означає самому добре ознайомитись з кожною тижневою програмою і заборонити певні фільми вже на основі переказу їх змісту. Треба звернути увагу дітям і молоді на вартісну програму в Ню Йорку число 13, більшість передач якої присвячені мистецтву, географії, подорожам, літературі, музиці, театрові. Треба також обмежити телевізійний час у родині. Українські батьки не можуть бути байдужими до проблеми американської телевізії, про яку так виразно сказав сенатор Дадд. Справа нагла й заслуговує на негайну не тільки увагу, але й акцію.

АДЖУБЕЙ У НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Від деякого часу міжнародна політика в Европі відходить від своїх застиглих, „заморожених" форм. То тут, то там з'являються ознаки політичної „відлиги". З двох кінців повіяв вітер теплішої чи навіть гарячої температури: з Пейпінґу, китайської столиці, і з Парижу.

Китайські комуністи хочуть мати рівноправність з комуністами московськими і ведуть справжню холодну війну проти „старшого брата" в Москві. Мао слушно обвинувачує Хрущова в імперіялізмі й колоніялізмі, ставить до СССР територіяльні вимоги і піддержує японців, що хочуть одержати назад окуповані совєтською армією Курільські острови на Тихому океані. З свого боку, Москва постачає зброю і дає фінансову та індустріяльну допомогу Індії.

Таким чином, дві комуністичні імперії сприяють двом капіталістичним країнам, Японії та Індії, як своїм можливим союзникам.

Французький президент де Ґолль, шукаючи ширшого поля для своєї „незалежної" політики, визнав китайських комуністів і їх уряд і заявляє, що без Мао ніяке упорядкування спорів між державами Східньої Азії неможливе. Таке підсилення ваги комуністичного Китаю дуже не до смаку володарям Кремлю.

Москва не бажає успіху комуністичних революцій в колишніх французьких колоніях (В'єтнам, Ляос, Камбоджа), бо ці країни в такому разі стали б сателітами Китаю. Тому в Москві мовчки сприйняли факт, що в Ляосі збільшується кількість американського війська і йде дальше постачання зброї противникам комуністичного руху.

Поголоска про те, що де Ґолль збирається в гості до Мао, мусить турбувати Хрущова та його підлеглих. В цих обставинах московський уряд мусить виявляти більшу активність у міжнародній політиці, щоб паралізувати успіхи Китаю, свого ідеологічного і політичного суперника. Уже перехід комуністичної Альбанії під опіку червоних китайців, що стався кілька років тому, наробив Москві немало клопоту. Тепер до китайців і до де Ґолля залицяються румунські комуністи: побувавши у Мао, делеґація румунського уряду поїхала цими днями до Парижу, звідкіль румуни мають одержати атомовий реактор, якого їм Москва не дає.

Щоб привести своїх сателітів до одної політичної лінії, Хрущов скликав комуністичних вождів у Варшаву на святкування 20-ліття окупації Польщі совєтським військом. Але на цей ювілей не з'явилися ні румунські, ні болгарські провідники. У Варшаві виголошувано гарячі промови проти мілітаризму в Німецькій Федеративній Республіці і поставлено вимоги, щоб боннський уряд визнав кордон між Польщею та Німеччиною по лінії рік Одри і Нісси. Але після цих палких промов проти „німецьких загарбників" в Західній Німеччині появився несподівано Алексей Аджубей, зять Хрущова.

Запрошення редакторові московських „Ізвєстій" вислали вже давно редакції чотирьох консервативних католицьких газет Західньої Німеччини. Але Аджубей саме тепер прийняв те запрошення і приїхав на відвідини. Повідомляється, що він привіз із собою персональний лист від свого тестя до канцлера Ергарда.

Цікаво відзначити, що Аджубей мав розмову з Ергардом віч-на-віч, без участи совєтського посла в Бонні, Смірнова. Тепер уже відомо, що він умовився з головою німецького уряду про приїзд Хрущова до Німеччини з офіційною візитою: мовляв, це було б виявом „чемности" супроти колишнього канцлера Аденауера, що відвідав Москву в 1955 році ...

Звичайно, суть не в запізненому на 10 років вияві „чемности", а в чомусь іншому. Хрущов, маючи сильного суперника в Східній Азії, комуністичний Китай, хоче улегшити своє положення в Европі. Для того він думає приступити до розмов з німцями на їх власній території.

Це так розуміють в німецьких політичних колах. Тому Аджубей, щоб мати інформації про німецькі настрої й бажання, відбув у Бонні розмови з головами ліберальної та соціял-демократичної партій і мав зустріч з найбільшим „ґоллістом" у Німеччині — Штравсом, головою Християнсько - Суспільної Унії в Баварії.

Очевидно, Аджубей і Хрущов (коли приїде в Німеччину) почують від німецьких провідників однакову відповідь: Німеччина, з розірваною надвоє територією, ніколи не може бути в нормальних відносинах з Москвою. Німці готові йти „хоч з самим чортом", аби визволити 17 мільйонів своїх братів і сестер, що живуть під владою Ульбрихта, під охороною 22 совєтських дивізій. І коли німцям в цьому дасть поміч Китай, то й ту поміч у Німеччині охоче приймуть.

Само собою, в Німеччині не надіються на великі поступки збоку Москви і погодяться на лінію Одри і Нісси, аби зліквідувати комуністичну республіку Ульбрихта. Реально мислячі німці розуміють, що Москва, у власному інтересі, може погодитися на прилучення „Німецької Демократичної республіки" до Західньої Німеччини і, щоб „зберегти лице", навіть дасть згоду на плебісцит. Але Кремль нізащо не погодиться на зміну кордонної лінії Одра - Нісса, бо тоді Москва втратила б свого союзника — Польщу.

В Німеччині показували Аджубея і його жінку Раду в телевізії, їх фотознімки друкували в газетах, через радіо надавали російські пісні, словом, зустрічали хрущовського зятя як „дорогого гостя". В Мюнхені преса згадує, що Ленін жив у цьому місті від вересня 1900 до квітня 1902 року. Мюнхен був названий Гітлером „містом руху". У зв'язку з приїздом Аджубея в цілій Німеччині помітно психологічний „рух": люди сподіваються якоїсь зміни, руху з мертвої точки у відносинах з Москвою.

П. А.

● **Папа Павло VI**, промовляючи до пілігримів у Кастель Ґандольфо, у своїй літній резиденції, відзначив успіх американської ракети „Рейнджер-7", як успіх людського розуму, створеного Богом. Він сказав, що подібні технічні успіхи мають сприяти наближенню людини до пізнання свого Творця та що влучення „Рейнджера" в Місяць і переслані потім звідти світлини показують одночасно і мізерію людини, і її велич.

„А ми тую червону калину підіймемо!"

50 років тому ... День 27-го червня 1914-го року. На вулицях Львова чути пісню: „Гей там на горі Січ іде ..."

Це струнко маршують наші „Січі" і „Соколи", щоб на широкім майдані „Сокола-Батька" відсвяткувати 100-ліття з дня народження генія Тараса Шевченка. А між ними, із зброєю на раменах, гостро вибивають кроки 500 Українських Січових Стрільців. Вони маніфестують перед зовнішнім світом відновлення української збройної сили ...

Покидаю тебе, серденятко моє
Єдиному Богу ...

— співають Українські Січові Стрільці, виїжджаючи зі Львова і Стрия, щоб уже в днях 27 і 28 вересня 1914 р. прийняти в Карпатах перший, запеклий бій з переважаючими силами московської орди.

Було багато вбитих і ранених, але „червону калину, що похилилась у лузі", Українські Січові Стрільці піднесли і пролитою кров'ю, вперше від часу трагічного бою під Полтавою, нав'язали перервану нитку української боротьби з Москвою.

Тож, для гідного відсвяткування 50-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців у бій проти нашого відвічного ворога — Москви, постав у Нюарку, з ініціятиви Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Ювілейний Комітет, до чкого увійшли: від ОбВУА Мирон Стебельський, Дмитро Хоптяк і інж. Любомир Савойка; від Братства кол. Вояків І ДУНА інж. Ярослав Ткач, Антін Тимкевич і Іван Тарнавський; від колишніх вояків УПА — Михайло Дзіман, Орест Мостовий і Володимир Юркевич; від Союзу Українок — Олександра Терлецька і Марія Віслоцька; від Українського Музичного Інституту — Дарія Каранович і Таїса Богданська; від Співочого Т-ва „Трембіта" — Віктор Сигалів і Михайло Цяпка; від Спортового Т-ва „Чорноморська Січ" — Іван Стефуришин і Богдан Сольчаник; від Пласту — Володимир Коблянський і інж. Роман Андрушків; від СУМА — Маріяш Корнило і Михайло Почтар.

Цей Ювілейний Комітет вибрав Діловий Комітет в такому складі: голова — Мирон Стебельський; заступники голови — Михайло Цяпка і Дарія Каранович; секретар — І. Тарнавський; імпрезовий референт — Орест Мостовий, фінансовий реф. — М. Корнило; прес. референт — інж. Любомир Савойка; референт зв'язку — Володимир Коблянський; мистецький референт — Дарія Каранович; господарський референт — Олександра Терлецька.

Так, по відсвяткуванні 150-ліття з дня народин Тараса Шевченка і величавому відслоненні його пам'ятника у Вашинґтоні, старається тепер Нюарк і околиця гідно відсвяткувати 50-ліття вимаршу УСС у бій з москалями, щоб піднесену ними червону калину стало держати при серці. Бо, як писав Т. Шевченко:

Боже! Нашими ушима
Чули Твою славу.
І діди нам розказують
Про давні криваві
Тії літа, як рукою
Твердою Своєю
Розв'язав Ти наші руки
І покрив землею
Трупи ворожі ...

Інж. Любомир Савойка

ПРЕДСТАВНИКИ ЮНЕСКО В УКРАЇНІ

Три дні перебували в Києві, під опікою голови Національного Комітету УССР в справах ЮНЕСКО Р. Бабійчука, перший заступник генерального директора ЮНЕСКО Мелколм Адісешія з дружиною і директор департаменту прикладних наук ЮНЕСКО Алі Шаеб. Обіди з українським борщем і варениками, прогулянки по Дніпрі, відвідини опери ... — все це відбувалося, як у казці. „Радянська Культура" з 9-го липня вміотила ще й світлину видатних гостей, для яких відвідини Києва, здається, і залишилися „казкою", хоч і яка вона прикра для українського народу й нашої культури.

„Мета мого візиту на Україну, це передусім данина пам'яті Тараса Шевченка", — сказав п. Адісешія, індус за національністю, довіряючи у всьому Бабійчукові і компанії на слово. В інтерву для „Радянської Культури" гість із ЮНЕСКО виявив або свої незнання, або ж виразний „ухил" в політику, замість культури.

Жалюгідно обладнану представництвом УССР при ЮНЕСКО в Парижі Шевченківську виставку, про яку свого часу була вже мова, п. Адісешія назвав „прекрасною виставкою, яка „вже побувала в Парижі, Лондоні, Брюсселі, Африці", де про неї, про той десяток неохайно виставлених книжок, напевно ніхто й не чув. У зв'язку з боротьбою проти неграмотности, бо у світі й досі є 700 000 000 анальфабетів, п. Адісешія сподівається, що Україна слатиме до різних відсталих країн „викладачів", займеться „розробкою програм, друкуванням підручників" ...

Ніхто з Бабійчуків не сказав гостеві, що українські учні середніх і студенти високих шкіл не мають досить підручників, часто-густо змушені користуватися російськими, бо українських видають в Україні злонавмисно мало, — щоб русифікувати українських дітей і молодь. Університетський підручник „Атомна фізика" вийшов цього року в Україні українською мовою тиражем лише 5 000 примірників, підручник „Вища алгебра" А. Сушкевича для високих шкіл та університетів України вийшов накладом 3 000 примірників (себто менше, ніж студентів в одному лише педагогічному інституті в місті Ніжені. Заступник генерального директора ЮНЕСКО в Парижі, очевидно, не знає, що в Україні в 1964-му році, у виданні Київського державного університету (куди напевно його водив Бабійчук), вийшов підручник „Теоретичні питання граматики української мови" накладом всього тільки 7 000 примірників, а збірник „Вивчаємо Шевченка" на 8 друкованих аркушів вийшов там же накладом — 500 примірників.

На запитання кореспондента „Радянської Культури": „Яке враження справили на вас переговори з головою Національного Комітету УССР у справах ЮНЕСКО? — п. Адісешія відповів захоплено і так оригінально, немов би добре начитався совєтської преси: „Голова Національного Комітету України в справах ЮНЕСКО і ввесь склад комітету присвячують багато часу і енергії справі розвитку прогресу і співробітництва".

На території України є понад 30 000 історичних будов, пам'яток, пам'ятників, історичних кутків тощо. Справді важливі історичні пам'ятки зруйновано за Сталіна, деякі доруйновують тепер пляновою „байдужістю", як заповідник-куток Лесі Українки, хату-заповідник М. Кропивницького, не кажучи вже про дім гетьмана Івана Мазепи в Чернігові, історичні земляні вали в Любечі, козацьку церкву з 17 століття у Ромні і т. д., що розвалюються, ніким не доглядані.

Але п. Адісешія має іншу думку про стан охорони українських пам'яток. Він заявив у Києві Бабійчукові та іншим представникам Москви, фахівцям від поневолення українського народу: „Я бачив, як піклуються про них уряд і народ. Надзвичайно вражає посправжньому поставлена охорона пам'ятників культури. В іншому становищі стародавні пам'ятники в країнах Азії й Африки. Уряди ще неспроможні фінансувати їх збереження". І далі: „Ми сподіваємось, що Україна, де ця справа організована дуже добре, має вже певний досвід і зможе багато в чому допомогти іншим країнам".

Правда, багато в чому Україна має досвід, якого не має ні ЮНЕСКО, ні батьківщина п. М. Адісешія, Індія, хоча об червоний Китай вона вже трохи попеклась ...

У кінці запит: що означають такі інтерву — наївність, політично - культурну короткозорість чи щось інше? Звідки це . М. Адісешія з Індії так навчився цитувати щоденні совєтські фрази: „Розвиток культурного обміну між країнами світу сприяє зміцненню миру" ... Або: „Його ідали (Т. Шевченка) рівности, братерства спрямовані на зміцнення миру"? А де ж Шевченкові ідеали свободи й незалежности? Рівність і братерство — це ще не ввесь Шевченко.

Не знаємо, як на це зареагує генеральний директор ЮНЕСКО, п. Рене Майо, але наша реакція на таких посланців до українського народу із світу свободи — наскрізь неґативна.

Л. П.

Нова форма „охорони соціялістичної власности"

У київській газеті „Молодь України", органі ЦК комсомолу, 8-го липня надруковано осторогу проти пожеж на колгоспних полях та вказівки, що треба робити, щоб уникнути „загибелі врожаю від пожеж". Звертають увагу такі вказівки в тому оголошенні, як наприклад: — „Тимчасові проїзди і піші стежки закрити і заборонити по них рух". „Від початку достигання хліба і до кінця збирання забезпечити цілодобову охорону полів об'їждчиками, дозорами, сторожовими постами". В кінці закликається комсомольців, молодь, членів пожежно-сторожової охорони та ін. активно включитись до охорони хліба проти пожеж. Така „тотальна мобілізація" для охорони колгоспних полів викликає припущення, що йдеться тут не тільки про пожежі, а й про застосування владою суворої контролі, щоб виголоджені люди не зривали клосків з колгоспного поля, так, як то бувало в пам'ятному 1933 році.

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(15)

Звичайно на писання „сочінєнія" в клясі нам призначали дві або три години. Але О. Малинка хотів тоді довідатися, як ми справимося із заданою темою за одну годину.

Коли продзвонив дзвінок і О. Малинка почав відбирати від учнів „сочінєнія", хтось заявив, що встиг написати лише кілька речень.

— Це нічого, — заспокоїв його О. Малинка. — Важне не те, скільки написано, а як написано.

За кілька днів після того він приніс до кляси переглянені скрипти наших „сочінєній" і почав їх роздавати учням. Викликавши мене до катедри, він приязно глянув мені в очі й сказав:

— Добре написано. З вас буде письменник.

Це зробило на мене таке враження, немов би над моєю головою розірвалась бомба. Я взяв у руки зошит і відразу відчув, як у мені зродилася раптом свідомість якогось святого обов'язку перед вродженим покликанням. Ця свідомість потім ніколи не покидала мене.

Я згадав, що О. Малинка, як пізніше довідавсь я, був свідомим українцем. Мушу на цьому місці зазначити, що переважна більшість учителів у глухівській гімназії були також українцями, про що виразно свідчили не тільки їхні прізвища (Малченко, Громика, Шкіль, Лазаренко і т. д.), а й виразний український акцент, з яким вони по-московськи викладали. Але все це були несвідомі свого національного походження люди, так звані етнографічні українці, як, врешті, величезна більшість тодішньої української інтеліґенції під московською зверхністю, яка в ліпшому випадку називала себе малоросами. Українськість цих людей (в тому числі й моя, особиста, про що мова буде далі) вилазила з кожного сказаного по-московськи слова (елеґанція, котлета), а часто і з вставлювання в свою „московську" мову чисто українських висловів і зворотів. Так, наприклад, наш учитель географії М. Малченко дуже часто вживав слова „таяк", в значенні московського „так как". Але про цю неукраїнськість українських людей будемо говорити пізніше.

Другою важливою в моєму житті подією, що сталася приблизно в тому самому часі, було вже щось зовсім інше.

Я згадував, що мав змалку нахил до малювання. Чому мене батьки не віддали в науку до якоїсь малярської школи, а всунули в цю осоружну гімназію, а до того ще й у пансіонат при ній — це було постійним болючим моїм запитом. У програмі гімназійного навчання був, правда, предмет малювання, який називався „рисованіє", але цей предмет, нарівні з гімнастикою, співом і танцями, мав третьорядне значення, а до того ще „рисованієм" займалися лише в перших трьох клясах. Я мав завжди найвищий бал з цього предмету.

Одного разу я намалював олівцем копію якогось портрета з журналу й приніс цей малюнок до кляси. Товаришеві, який постійно сидів поруч мене на шкільній лаві, малюнок дуже сподобався і я його подарував йому. Товариш був „вольноприходящим", тобто жив у місті.

Наступного дня він повідомив мене, що до його сестер-гімназисток приходили вчора товаришки й оглядали мій малюнок. Усім він дуже сподобався, крім одної, Віри Литвинової на ім'я. Ця Віра сама дуже добре малює і мій малюнок зовсім розкритикувала.

Це мене дуже діткнуло. Подумаєш, критик який знайшовся! А що ж ти сама вмієш, кекса немазана?

Я прийшов того дня „додому" з кляси, сів і написав до тої Віри лист. Так, мовляв, і так, критика дуже добра річ, але для того, щоб критикувати, треба самому щось уміти. Чи міг би я просити суворого критика показати мені щось із речей своєї власної роботи?

Другого дня через свого колеґу-сусіда я цей лист передав Вірі Литвиновій.

Яка ж була прикра несподіванка для мене, коли третього дня я розгорнув принесену мені відповідь Віри на мій лист. Ця відповідь була написана не тільки твердим, виробленим, „мужеським" письмом, а була „мужеською" і своїм змістом. Відчувалося, що автор листа вміє думати і вміє свої думки майстерно викладати на папері. Просто вірити не хотілося, що це писала школярка, учениця 5-ої гімназіяльної кляси.

А Віра писала, що малюнок мій справді мала в своїх руках, але зовсім його не критикувала. Навпаки, він сподобався їй. Що за люди є на світі, подумайте собі! Одно було з її боку зауваження, а саме, чому я, відтінюючи предмети, розтираю олівець пальцем, а не затушовую чертками. Вона, наприклад, признає цей другий спосіб за кращий. Але — Боже милий, „на вкус і цвєт — як москалі кажуть — товаріща нєт".

І щось далі в цьому дусі, а наприкінці запитує мене про щось. Про що саме, вже не пригадую тепер собі, але добре пам'ятаю, що я був поставлений у приємну необхідність відповісти Вірі на її лист.

Не минуло й пари днів, як вона знову написала до мене. Я відповів. І почалося.

Листи ми писали одне до одного довжелезні. Скільки робилося в них різних запитів, скільки було відповідей на поставлені запити, скільки спонук до того чи іншого висувалося в написаних рядках, які широкі розкривали ми одне перед одним горизонти! Лист за листом і, нарешті, на пропозицію Віри, ми перейшли на „ти".

Щире розкривання тайників своїх душ поволі привело до почуття безмежної взаємної близькости, а потім і до очікуваного взаємного призвання, що одне без одного існувати ми не можемо.

Це листування з Вірою дуже мене підтягнуло. Віра розкрила мені очі на багато речей, особливо на речі політичного характеру, а вже я був зовсім приголомшений, коли вона почала часами писати до мене по-українськи або цитувати місця з Шевченкових творів, яких я не знав. Вона, значить, мала під руками „повний Кобзар", виданий кулішівським правописом, якого я не знав, призвичаєний до „ярижки". Листуючись із Вірою, я чувся так, немов би сидів у замкненні, куди час від часу продіставалися з волі вістки, які приносили мені щоразу щось нове, свіже, доти зовсім нечуване й незнане.

НАЙПЕКУЧІЩА СПРАВА

Нема двох думок, що шкільна справа є найважливішою для української спільноти у вільному світі. Від задовільної її розв'язки залежить дальший розвій української спільноти у вільному світі або її постепенне нидіння. Тому цій головній справі треба присвятити і найбільшої нашої уваги, наших зусиль і заходів. Теоретично і практично здійснила її українська спільнота в Австралії, де до Рідних Шкіл ходять українські діти обох віровизнань, а пан-отці обох церков навчають дітей Слова Божого. Рідношкільними справами відає управа Рідних Шкіл на зразок колишньої Головної Управи Рідної Школи у Львові. Якщо йде про північно - американський терен, тут ще й досі діють радше відосередні сили, бо і досі нема ще ні Централі Рідних Шкіл у Канаді чи ЗДА, ні спільної програми навчання, ні одного Видавництва шкільних підручників та посібників для всіх рідних шкіл при національних організаціях і Церквах. І кому пропадає марне так багато нашої енергії зі шкодою для української спільноти, для обох Українських Церков, бо рідні школи не охоплюють всієї української дітвори, тільки її невеличку частину. Вони не мають ні спільних підручників, ні спільної програми навчання. Рідношкільні вчителі не винагороджувані як слід, натрапляючи до того на різні інші перешкоди, примушені густочасто шукати іншої праці зі шкодою для української спільноти, що і досі не розв'язала навіть рідношкільної проблеми, залежної тільки від нас самих, не кажучи вже про навчання української мови в публічних школах і в університетах. Отже як довго буде ще тривати цей крайньо ненормальний і шкідливий стан для нас усіх? А тим часом саме життя домагається правильної розв'язки — і то негайно, якнайшвидше!

Розвій Рідної Школи при церкві св. Юрія в Едмонтоні.

Наступного року, в 1965 р. парафія св. Юрія в Едмонтоні вшановуватиме своє десятиріччя. Оформило її саме життя. В ній об'єднані з цілого Едмонтону українці католики, які святкують свята за давньою традицією і старим стилем. Сплативши довг за храм, що його відкупили від наших сусідів, і пристосувавши його до потреб наших церковних Богослужень, себто поставивши іконостас за проєктом мистця маляра проф. В. Залуцького, і збудувавши залю під церквою на сходини вірних, основно, заходом невтомного і активного пароха Володимира Тарнавського рідну школу з початком нового шкільного року 1960-61, до якої ходило тоді 82 дітей. Навчання відбувалось у церковній залі під церквою, що виявилась рішуче замалою і невигідною навіть, якщо учні й поділені були на кляси і навчання відбувалось у поодиноких клясах окремо тим більше, що вже в наступному шкільному році вписалось 124 учні (ці). Рдношкільні учительки, спершу пл. сен. Софія Климкович, опісля п-ні Ольга Аронець а в останньому році ще й п-ні Люба Штендера, яка працювала повних чотири роки (1958-1961) в цілоденному дитячому садочкові при тій же церкві св. Юрія, що до речі існує вже від 1957 р. аж дотепер, та о. парох В. Тарнавський з своїм сотрудником о. д-ром Євгеном Камінським докладали і докладають усіх зусиль, щоб діти навчались любити все своє рідне. Релігія, українська мова з граматикою, історія та географія України — це предмети програми навчання. Любов до Бога, великої духової культури української нації та багатющої її традиції — це та основа, на якій відбувається виховання дітей з метою оформити їхній світогляд як свідомих українців, вірних Українській Католицькій Церкві та українській нації і свідомих та активних пізніше працівників у національно-суспільному церковно - релігійному житті. Щораз більший наплив дітей до рідної школи заохотив жертвенних та активних парафіян церкви св. Юрія до щедрої матеріяльної підтримки пляну будови першого в Едмонтоні будинку рідної школи, що його видвигнув о. В. Тарнавський і здвигнено в 1962 р. йдучи за покликом свого Владики Кир Ніла, якого послання про розбудову українських шкіл відчитали оо. пароxи в неділю 29-го травня 1962 р. по всіх церквах розлогої Едмонтонської єпархії. Новий будинок вивінувано згідно з вимогами шкільних приписів, прикрасивши його картинами з історії України та картами. Словом крім гарного і вигідного приміщення створено ще й ту життєдайну атмосферу, що допомагає дітворі пізнавати і любити все своє рідне. Тому в четвертому році існування рідної школи, себто в шкільному році 1963/64 було записаних уже 235 дітей, а шкільний рік закінчило 218 дітей в шістьох клясах, пописом у неділю, 14-го червня в залі УНДому, переповненій вщерть батьками та гістьми. Свято звеличав своєю присутністю Владика Кир Ніл, відкрив його о. парох В. Тарнавський.

Опісля дітвора 4-ої кляси влаштувала, під проводом своєї вчительки Софії Климкович, при карті подорож по Україні, виявляючи своє знання історії та географії України. Дітвора 3-ої, 5-ої і 6-ої кляси розповідала, під проводом своєї учительки Ольги Аронець, про найбільшого поета України Т. Шевченка, а діти 1-ої Б кляси, під проводом своєї учительки Люби Штендери, розповідали про природу України, її підсоння, цвіти, дерева. Крім того, дві веселі сценки про пильного і лінивого учня та дві казочки „Котик і півник" й „Дідова ріпка", промови о. В. Тарнавського й голови батьківського комітету І. Хоми, вручення дітьми гарних китиць цвітів учителькам та спів молитви „Боже великий" й національного гимну „Ще не вмерла Україна" склались на дальшу програму і закінчили це вдатне, рідношкільне свято.

М. Х.

Дещо про Мистецьку Студію в Філядельфії

Кожна нація, яка хоче вдержатися на поверхні культурного життя, мусить постійно дбати про те, щоб помножувати свої культурні цінності, щоб ряди культурних діячів ставали численніші та щоб їх твори здобували признання серед народів світу.

Жорстока неволя нашого рідного краю спричинила, що наші культурні діячі на рідних землях, замість збагачувати рідну культуру, мусять працювати для ворожої пропаганди, чи збагачувати культуру ворога, у більшості.

Тому тим більше повинні про це думати ми, що маємо великі можливості докласти свою цеглину до розвитку нашої культури.

Хочу звернути увагу на установу, про яку в нас дуже мало говориться, а ще менше пишеться, а яка на терені нашого міста вже 12 літ працює без розголосу та шуму, маю на увазі Мистецьку Студію, що її провадить Об'єднання Українських Мистців.

Засновано її в 1952 р. з ініціятиви Союзового діяча д-ра Володимира Галана. Він, будучи головою ЗУАДКУ, мав до диспозиції обширний дім, в якому було дві вільні кімнати. Тому звернувся з пропозицією до мистців П. Мегика та П. Андрусева, щоб зорганізували малярський курс. Роздумавши справу, згадані панове відкрили Мистецьку Студію, яка мала на меті не тільки вчити рисунку, малярства, графіки тощо, але й дати підставові знання про культуру свого народу, про наші мистецькі проблеми, а також, обдаровану більшими здібностями нашу молодь, спрямовувати на відповідну дорогу, щоб вона, скінчивши потрібні студії, включилась до гурту культурних працівників.

До студії приймано молодь з вищих кляс народної школи, з середніх шкіл, а навіть академічних шкіл. Студіювали в ній і дорослі особи, які цікавилися мистецтвом, а малярством зокрема.

Пересічна кількість студентів - слухачів виносила 20 осіб в році. Навчання відбувалось в кількості 10—20 годин в тижні, залежно від предмету, на який вписувалися студенти. Наука малярства відбувалась в суботу рано, а інші предмети вечорами інших днів. На кінець шкільного року відбувалась виставка праць учнів, яка тривала 8—10 днів. Вчасі тої виставки відбувалася оцінка праць окремих учнів представниками нашох громадських організацій, а часто й американськими представниками мистецьких шкіл та нагороджування окремих учнів.

Коли ж управа міста задумала перебудувати дільницю міста, де був дім ЗУАДКУ, і всі мешканці були примушені продати свої доми на розвалення, мусів це зробити і ЗУАДК. Мистецька Студія найшлася в прикрому положенні. Одначе найшлося кілька людей і при їх допомозі куплено дім, перебудовано його та пристосовано до вимог навчання. В перебудову дому вложили не мало труду і вчителі, і учні, і патронат студії.

Сьогодні Мистецька Студія має свій власний дах над головою, в якому є виставкова залька, дві кімнати - робітні та залька засідань, не вчисляючи кімнати - магазину та обширної пивниці, де відбувається навчання кераміки та літографії.

Від 1961—62 шк. року Мистецька Студія не має клопотів ані з приміщенням, ані з залею на виставки для своїх слухачів, за вийнятком труднощів з плаченням довгу, який ще тяжить на хаті, але про це дбає Патронат Студії під головуванням п. Зелінського.

Придбання власного дому причинилось в значній мірі до піднесення рівня навчання. У виставковій залі доволі часто відбуваються мистецькі виставки, при влаштуванні яких допомагають старші учні. Це дає змогу цим учням познайомитися з професійним життям мистців, практично пізнати стилі та напрями в мистецтві, бачити реакцію публіки на різні твори та різних мистців...

Тут відбувались виставки творів М. Кричевського, Ст. Рожка, В. Дорошенка, О. Борачка, Гр. Крука, М. Бутовича, Л. Морозової, О. Литвиненка, Н. Сомко, С. Макаренка, М. Неділка, М. Осінчука, вчителів Студії: П. Андрусева, П. Мегика, Н. Стефанів, Ст. Рожка, В. Дорошенка не вчисляючи річних виставок слухачів студії.

Очевидна річ, що не всі кол. учні Мистецької Студії посвятилися мистецтву, але є поважне число таких, які по закінченні Студії пішли до високих шкіл (американських) мистецтва, покінчивши їх, беруть участь в нашому мистецькому житті і їх прізвища можна вже зустрінути серед прізвищ інших мистців, на різних мистецьких виставках. Деякі з них, одержавши стипендії на вис. америк. школах, відбули подорож до Греції, Італії, Франції для познайомлення з мистецтвом Европи. Це вказує, що абітурієнти мистецької Студії своїм приготуванням та своєю працею дали доказ, що їм такі стипендії варта було дати. Серед кол. слухачів студії, які заслуговують на згадку є такі: Роксоляна Лучаковська — Амстронг, Христина Зелінська, Ніна Климовська, Софія Лада, Оксана Мурій-Стусик, Василь Дорошенко, з молодших Богданна Палевич та інші.

Вчителями Студії є люди, що вже мають свою марку в культурному житті нашої спільноти, а саме: проф. П. Мегик, директор - адміністратор студії, вчить рисунку та історії мистецтва, проф. П. Андрусів та В. Дорошенко (асистент) — графіки, Ст. Рожок — малярства, Нат. Стефанів — кераміки, о. Ст. Дашо —гуцульської різьби, д-р С. Бережницька — анатомії, д-р Гр. Лужницький — формації, глибинного мистецтва.

Думаю, що цією студією повинні зацікавитися ширші круги нашої спільноти й присилати своїх дітей, яким Господь не поскупив свого дару — таланту до мистецтва, але який може занидіти, якщо його не розвивати.

Наша школа єдина на терені Америки. Чому не скористати із цієї школи, тим що можуть та повинні скористати? Культурних діячів в нас не багато, а всі познаки вказують на те, що їх буде в майбутньому ще менше.

А як там із „Театром у п'ятницю"?

Вакації! Чарівний час вакацій! Навіть у нашій новій країні, в місці вічної гонитви за працею, місці кипучого руху, неспокійних годин — навіть тут кожний мріє про оці вакації. Хоч два тижні, хоч один, а то й тільки два дні — це теж час, на який чекаємо, з яким зв'язуємо різні сподівання: відпочинку, нових чи відновлених знайомств і ще може чогось нового. З усіх усюдів — із соняшної „Союзівки", чарівного Гантеру кипучого Вайлвуду, можемо відчути глибокі віддихи потомлених працею, чи життям, земляків.

Віддихає, втомившись, і „Театр у п'ятницю" з Філядельфії, під управою невсипущого, але теж трохи втомленого керівника Володимира Шашаровського. Віддихаємо довго, аж три місяці. Маючи такі довгі вакації, дає відпочинок і публіці: тій, що завжди ходить на його вистави і тій, що з різних причин забуває про його існування. В цих других сумління (в декого з них воно тільки приспане, але ще існує!) стає чисте. Пішов би, мовляв, тепер до театру, так у нього теж свої вакації! Цим і кажемо: нехай нехай театр відпочиває, набирається сил (цебто нового репертуару!), а він вас із вдячністю привітає з новим сезоном. Всі ми теж спрагнені його творчої появи, кличемо з усіх закутків нашого відпочинку: театре наш — що маєш свій сталий осідок у Філядельфії та відбуваєш свої вистави в п'ятницю — нехай пропаганда твого славного ймення лунає від міста братньої любови по всіх усюдах. Нехай прийде до тебе твоя публіка й належно оцінить твою муравлину й творчу працю, нехай сіється твоє слово і вродить багаті жнива в серцях старших і молоді. Слово, що являється для нас на чужині євшан - зіллям. Дай нам почути його після вакацій кожної п'ятниці. І прости нам, що не завжди знаходили для тебе час і зрозуміння для твоєї творчої праці, так, як і ми прощаємо тобі, що не завжди давав нам те, що ми хотіли б у тебе бачити.

Не спокушай нас ходити на твої вистави кожного тижня, якщо підряд іде одно й те саме, але теж не дозволяй нам залишатися в п'ятницеві вечори при згубній телевізії.

Амінь! О. Р.

Закінчення шкільного року в Трентоні, Н.Дж.

13-го червня в залі Українсько - Американсько - Демократичного Клюбу, де міститься Українська Середня Школа Українознавства в Трентоні, відбулося закінчення шкільного року.

Школа функціонує 8 років, в ній вивчають релігію, українську мову, українську літературу, історію України, географію України, природознавство України, культуру України і спів.

До учительського складу належать: о. Константин Даниленко - Данилевський, — лектор і душпастир, директор школи Іван Гуща, Олександра Сенько, Олена Піддубна, інж. Ів. Піддубний, д-р Т. Сендзік, інж. Котляр та вчителька співу й танців — Анастасія Павлюк. В школі навчалося 36 дітей.

Із звіту директора видно, що навчання провадилось 34 суботи. Відвідування школи виносило 91%, учбову програму засвоєно на 98%. Поведінка похвальна — стовідсоткова. Ученики чемні, уважні.

Після цього роздано учням свідоцтва та нагороди. Батьки радіють, а гості оплескують. Ученики усміхаються.

Голова Батьківського Комітету Семен Стрибко складав чистосердечну подяку за працю ідейним і безкорисним учителям, ученикам за успіхи, гарну поведінку, батькам за національне виховання, гостям за звеличення випускного дня, та заповів розбудувати Школу до 12-ох кляс.

В заключенні промовляв про вагу, красу, значення і силу рідного слова, о. Константин Даниленко - Данилевський, як голова Іспитової Комісії Школи, який говорив про значення рідної мови.

Слово Тараса Шевченка, як і слова Віщого Бояна, облетіло увесь світ та перекладено на всі культурні мови світу. Його чарівним словом загомонів, заспівав увесь український народ з низин аж до вершин. Його слово піднесло творця на високий п'єдестал в найбільшій столиці світу Вашингтоні. Він казав: „Бережіть, цініть, шануйте й гордіться своїм рідним словом!"

Після цього відбулася дружня гутірка: учнів, батьків, учителів і гостей. На сцені Гурток Юного ОДУМ-у проспівав і протанцював свою мистецьку частину, з якою виступав на Національному фестивалі 21 червня в Бавнд Бруку.

Кость Слобідський

„Українська кооперація"

У СССР кооперація позбавлена змоги нормально розвиватись, бо її завдання й обов'язки диктує влада згори, а не член-покупець. Але видимість кооперації є. Чотири обласні спілки споживчої кооперації України - Черкаська, Чернігівська, Івано-Франківська і Закарпатська — затверджені учасницями павільйону „Центроспілка" Виставки досягнень народного господарства СССР (у Москві). Кооператори Черкащини вміло перебудували оптову торгівлю. І.-Франківська і Закарпатська облспоживспілки добилися високих показників по закупах дикоростучих ягід і плодів. У Чернігівській добре організована робота хлібопекарських підприємств споживчої кооперації". („Радянська Україна" з 18 липня).

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН...

Закінчення зі стор. 1-ої

бути проспеpуючою Америкою — або мирною Америкою — або поступовою Америкою. Поділена Америка не може виконати своїх завдань вдома — чи здійснити свої цілі за кордоном.

На кожному з нас спочиває велике довір'я.

В усьому світі люди, що люблять волю, очікують від цієї країни волі і мудрости, щоб здобути перемогу цього століття за волю.

Якщо ми маємо здійснити довір'я, ми мусимо вдержати наш напрям.

Ми мусимо працювати — з великою рішучістю і великою відповідальністю — для єдности нашої суспільности, для добробуту нашого народу, для чесного і справедливого миру, для людей всюди у волі.

Наші предки залишили країни свого походження, клич за справедливістю натрапляв на глухі вуха — крик за миром натрапляв на замкнені уми — крик за нагодою натрапляв на кам'яні серця.

Ми не хочемо повертати назад до того, що ми залишили за собою.

І тому ми йдемо вперед з довір'ям, відважно, щоб вдосконалити нашу єдність, щоб перемогти наш поділ — щоб здійснити велику надію цієї години в американській історії.

І тому я запросив вас сьогодні сюди.

Виклик для об'єднання Америки — для втримання нашої країни на прямому і певному курсі успіху — цього виклику не може прийняти одна тільки людина в Білому Домі.

Я потребую вашої допомоги і допомоги кожного американця.

Я скажу вам те, що я говорив провідникам кожного сектора американського життя — бизнесу і праці, і виховання.

Як президент усього народу, я маю намір працювати, щоб кожна особа втішалась повними конституційними правами і рівними можливостями, на які вона має уроджене право, як американський громадянин.

Я маю намір використати усі ресурси, які стоять мені до розпорядження, щоб ті, які вимагають прав, і ті, які їх заперечують — підпорядкували свої пристрасті мирному послухові законові країни.

Але є ще більше праці — є ще інша праця — яку мусимо далі виконувати.

Поза цією хвилиною, поза цією годиною, поза цим роком ми мусимо працювати для ліпшої Америки — для всіх американців.

Ми мусимо працювати проти убожества і проти пересудів.

Ми мусимо працювати для більших і кращих затруднень, ліпших шкіл, ліпших міст, ліпшого майбутнього для нашої молоді і для наших старших.

Це є праця, яку ми завжди мусимо виконувати.

Це є праця, яка здійснить мрії тих, що рішились прийти жити в нашій країні — та поставили тут до розпорядження свої великі таланти для успіху американського ідеалу.

Це є праця, яку ми можемо виконати тільки в єдності і мирі.

Стоячи тут — розмовляючи з вами — я дуже гордий за Америку та за те, що наша єдність принесла для нас.

Ваша приявність тут має для мене окреме значення.

Тридцять років тому я почав своє суспільне життя в районі, до якого приїжджали родини з багатьох країн, щоб знайти мир-волю.

Там публіковано газети в семи чи восьми мовах. Мої сусіди говорили тоді — і ще говорять — мовами багатьох походжень.

Те, що я знав про думки і серця тих американців, я знав задовго, заки я сюди прийшов. Жадна інша пам'ять мого хлоп'ячого віку не є живішою від пам'яті прикладу мого рідного батька.

В часі, як пристрасті мали сильний голос — як дехто намагався виступати проти тих, які прийшли з інших країн — мій батько служив у Ледісабурі.

І там він зайняв становище, щоб сказати „Ні".

Ні, ви не повинні відмовляти дітям доступу до наших публічних шкіл. Ні, ви не повинні дискримінувати цих американців через їхнє походження. Ні, ви не повинні спихати їх до громадян другої кляси.

Спочатку мій батько стояв самітний. Але він стояв міцно.

В кінці його відвага і його рішучість перемогли.

У цьому Домі — у завданні, що його маю я тепер для всіх американців — я молюсь, щоб я був гідний, як його син, стояти, як він стояв за права, за гідність, за честь усіх американців.

Виклик великий — але він відноситься не тільки до мене.

Він відноситься також до вас.

Вас шанують у ваших громадах ті, яким ви служите. Ваш приклад є прикладом, за яким підуть інші. Ваші зусилля є зусиллями, що є прикладом для інших.

Ваш респект для закону й порядку — ваш респект для людських прав — житиме довго після вас у житті тих, що сьогодні очікують вашого проводу.

Це велика хвилина для Америки — година великої нагоди. Це хвилина для об'єднання — і в цій єдності іти разом вперед, щоб здобути перемогу для волі і справедливости в усьому світі.

КНИЖКИ

До уваги хорових диригентів

Кожного року ми чуємо у виконанні різних хорів із платівок українську щедрівку „Щедрик, щедрик", як "Carol of the bells" і як твір Peter J. Wilhousky.

Українці знають що мелодія й текст „Щедрика народні, а геніяльно її обробив для мішаного хору М. Леонтович. Відомо також, що перший раз „Щедрик" був виконаний Студентським хором Університету св. Володимира в Києві 1916 року, і що диригував тим хором Олександер Кошиць. Відомо і те, що в Европі й Америці перший раз почули „Щедрика" на концертах Української Республіканської Капелі (пізніше Український Національний Хор) під проводом О. Кошиця.

Щоб розвідатись, чому „Щедрика" виконується як твір Вільговського, автор цих рядків виписав партитуру твору. Видала „Щедрика" фірма Carl Fisher, Cooper Square, New York, N.Y.

На самій горі, на першій сторінці партитури, написано: 4604 — Carol of the Bells (Ukrainian Carol - Christmas (S.A.T.B.) Leontovich-Wilhousky.

Нижче цього великими буквами написано: Peter J. Wilhousky.

На звороті цієї сторінки назва твору і з лівого боку: Words by Peter Wilhousky, а з правого — Music by M. Leontovich, App. by Peter J. Wilhousky.

З того виходить, що мелодія не народня, а Леонтовича і що ту музику (мелодію) обробив для хору Вільговський. Самий уклад щедрівки щодо видань її в Україні й поза нею поданий точно, крім однієї нотки в партії баса в кінцевому такті твору „ге-дж" над словом Bohm!

Автор цих рядків написав спростовання до згаданої фірми. Відгуку не було. Це було давно, а „Щедрика" й тепер співають як твір Вільговського...

Дуже подібне щось трапилось і з твором О. Кошиця, колядкою „Нова радість стала". Пані Т. Кошиць оповідає: „1961 р. хор церкви св. Миколая у Вінніпеґу передавав по радіо концерт колядок. Оголошено, що буде виконуватись колядка „Нова рада стала" укладу Котка. Чую, співають ту колядку, але укладу не Котка, а О. Кошиця. Я собі подумала, що, мабуть, сталася помилка. Чергового року концерт повторився і знов згадана колядка співалась як уклад Котка. Тоді я подзвонила до диригента й пояснила, хто колядку гармонізував на міш. хор. Диригент чемно вибачився й заявив, що в нотах, які він дістав, колядка приписана Коткові. Цього року сталось те саме, але я вже чула ту колядку у виконанні хору „Думка" з Ню Йорку, який наспівав її на платівку, а її видала „Арка". На платі теж повторена помилки, а саме, що ту колядку гармонізував не О. Кошиць, а Котко.

Подаю далі того не сталось, а подаю історичну справку: О. Кошиць записав цю колядку в с. Тарасівці, Звенигородського повіту на Київщині і він же її гармонізував для мішаного хору. Колядки О. Кошиця, а між ними й „Нова радість стала", були видані ще 1913 р. в Києві вид. Леона Ідзіковського, як випуск 1-ий, коли про Котка ще ніхто не чув. На доказ цього я прошу переслати фотокопію того київського видання до редакції „Свободи" з проханням, щоб вона переслала ту фотокопію диригенту хору „Думка". А шановних диригентів, які співають цю колядку, прошу виправити прикру „помилку" Котка.

Подібних помилок у збірках Котка було більше, а саме, позбавлена контрапункту в альта, пісня оброблена М. Лисенком „По опеньки ходила", З. Несдли, що написав книжечку про „Українську Республіканську Капелю", особливо цінив той кусник контрапункту у виконанні капелею під проводом О. Кошиця. Торкається це й канту „Страшний Суд", записаного від народного хору П. Демуцьким... При цій нагоді варто пригадати панам диригентам, що треба бути обережними із збірками хорових творів Леонтовича й Стеценка, які видані в Києві. Там, як нечиста сила боїться ладану, так бояться текстів у творах Лентовича в „Льодоломі" і др., які заступлені новими текстами Сосюри, замість оригінальних О. Олеся. В інших творах зазначується, що „літературну редакцію" перевів М. Рильський.

В чудових колядках К. Стеценка повикидані тексти, де є згадка про Бога, хоч де-не-де лишили Бога та з маленької букви. В колядці „Чи дома, дома бідная вдова" заміщення її „Славен еси, наш милий Боже, на небесі" заступлено словами „Щедрий вечір"... В колядці „З-під гір, з-під долин" доспів „Славен еси наш милий Боже" також заступлено словами „Щедрий вечір". (Див. К. Стеценко, т. І, частина друга, Хорові твори, ДВ УРСР „Мистецтво". Київ — 1963 р. стор. 70—71 і 77—78).

Подібного в різних київських виданнях значно більше.

Павло Маценко

Загальні збори Т-ва „Пласт-прият" в Бріджпорті

В суботу 6-го червня в Укр. Н. Домі відбулися Річні Збори Товариства „Пластприят".

На предсідницю зборів вибрано пані М. Чубату, а на секретаря Яр. Гуру.

По звітах управи, дискусії над звітами та уділенню абсолюторії уступаючій управі, приступлено до вибору нової управи на 1964 рік.

Вибрано слідуючу управу „Пластприяту" на 1964 рік: п-і М. Чубата — голова, п-і О. Сенів — заст. голови, Яр. Гура — секретар, М. Стахів — касир, В. Максимюк, О. Пендаківський, Яр. Шумиго — члени управи, п-і О. Шуст, М. Івашків та Т. Слівінський — члени Контрольної Комісії.

На зборах намічено план праці на 1964 р. Порушувано справу виїзду до Вашингтону на відкриття пам'ятника Т. Шевченкові в дні 27-го червня, та звернено найбільшу увагу родичам, щоби своїх дітей висилали на літні табори.

Гура, секр.

Закінчення шкільного року в дитячому садку в Ню Йорку

6-го червня ц.р. у школі св. Юра в Ню Йорку відбувся попис дітей дитячого садка.

В програмі були тільки деклямації та співи. Це, мабуть, тому, що діти були в довгих тогах і не могли танцювати.

Виступи дітей були старанно підготовані відданою своїй праці учительською панею П. Книш. Окремі точки програми (вірші чи пісні) були цілею пов'язані і творили цілість.

Під звуки молитви „Владико неба і землі", яку заграла на фортепіяні шестилітній градуант Олесь Кузишин, урочисто входило понад 50 діточок і хлопчиків та спокійно трьома рядочками уставлялися на сцені.

На знак учительки, діти привітали присутніх на залі піснею „Привітаймо всіх гостей". Дальше слідували збірні й сольові деклямації та пісні. В деклямаціях проявили себе доброю дикцією і розумінням віршів діти: О. Кузишин, Х. Фурда, С. Куровицький, Б. Федчук, М. Вацик та Н. Салячинська.

У віршах і піснях діти виявляли, чого навчилися в садочку: вчилися молитися, слухати й шанувати батьків і старших, вчилися любити школу, книжку, рідну мову та свій рідний край і ніколи його не забувати, бо „Україна", — як деклямував один хлопчик — „це чудовий край". Зворушливо звучали ці патріотичні слова, виголошені маленькими школяриками. За це належиться велике признання їх невтомній учительці п-ні П. Книш, яка з належною увагою ставиться до національного виховання наших найменших.

У своєму слові парох церкви св. Юра о. О. Засідбіда висловив признання вчительці й дітям за гарно виконану програму та роздав дітям „дипльоми". На закінчення програми діти проспівали молитву „Вселаскавий Боже з неба і землі" та під музику в порядку зійшли зі сцени.

Після попису матері приготовили дітям смачну перекуску.

Закінчуючи цей короткий огляд, дозволю собі зауважити, що для успішнішого навчання в дитячому садочку, коли б знов зголосилося 60 дітей, добре було б поділити дітей на дві групи, бо таку велику кількість тяжко обслужити одній учительці, та й приміщення є замале, щоб переводити руханку, забави, танки, драматизацію, що є необхідні в дошкільному навчанні.

Присутня.

● **Націоналізм басків** постійно турбує еспанський уряд. Газета „Ель Еспаньоль" у Мадриді веде завзяту кампанію проти баскійських націоналістів-сепаратистів у північному гірському районі Еспанії. Багато басків брали участь у громадянській війні проти ген. Франка.

● **У м. Шампаньоль, Франції**, у завалену шахту з 9-ма шахтарями, вже прокладено стрімкий вертикальний тунель, яким можна буде добратися до шахтарів. Нещасливий випадок стався тиждень тому.

Свято в Алентавні, Па.

У неділю 4-го травня парафія УАПЦ в Алентавні відзначила своє Храмове Свято небесного покровителя св. Миколая Мирлікійського чудотворця. Богослуження й Молебень за 40 - річну працю на ниві Христовій Митрополита Іоана, вудслужив митрофорний протосрей — настоятель церкви о. Константин Даниленко - Данилевський. Співав Парафіяльний Хор під проводом диригента Олександра Фрітцлера.

На Богослуження прибули парафіяни й гості: архиєпископ Старо - Католицько-Апостольської Церкви Петро Журавецький з Рагвав, Ню Джерзі, вірні з Алентавну, Редінгу, Пеннсбургу, Поттставну, Істоні та інших.

„Апостола" відчитав дяк бр. Олександер Фрітцлер. Євангельське слово: „Христос дає завіти своїм ученикам на апостольске служіння" — виголосив о. Константин. Після Богослуження перед Молебнем о. Настоятель сказав:

„...Митрополит Іоан, — це наш заокеанський провідник. Це основоположник Рідної Церкви у ЗДА й Канаді. Клонімо перед Архипастирем своєї голови в Його 40-ліття трудів, воздамо Йому заслужену честь на довгі літа".

Вірні перейшли до парафіяльної залі, та сіли за столи: дорогий гість Архипастир у рясі о. Петро, поблагословив традиційну трапезу. Вірні стоячи проспівали тричі Христос Воскрес!

За почесним столом: настоятель о. Константин, Архипастир Петро, голова й голова Сестриця св. Софії та інші. Настоятель відчитав численні надіслані привіти від Консисторії УПЦ в ЗДА Бавид Бруку, а також і словесно вітали гостей.

Сестрицтво св. Софії американським способом розіграло два торти, а привні за столами положили дари на тарілку для прикраси храму в Алентавні: по 1 доляру: Максим Нечитайло, Андрій Пинчук, Олександер Адашев; по 2 доляри: Петро Алімов, Юхим Шийка, Іван Сілін, Іван Гасок, Олександер Фрітцлер; по 5 доларів: Архипастир Петро Журавецький, Василь Лукницький, Данило Паламарен-ко; брат Віталій Васильевський 10 дол. — Разом з тортом зібрано 50 доларів.

В останньому слові настоятель о. Константин висловив щиро - сердечну подяку всім, що причинилися до збільшення врочистости. Молитвою закінчилося це прийняття.

Федір Гай-Чубенко

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС
НА ПОВІСТЬ ПРО СЛУГУ БОЖОГО АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Пригадуємо, що Головна Управа Асоціяції Української Католицької Преси — АУКП, за відомом і згодою Постулятора Беатифікаційного Процесу, о. д-ра М. Гринчишина, ЧНІ, в липні 1961 р. проголосила літературний конкурс на повість про життя і діяльність Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, на таких умовах:

1. Повість обіймає цілість або одну з ділянок життя і діяльности Митрополита.
2. Твір повинен бути побудований за правилами конструкції біографічних повістей і в своїй основі й цілості згідний із засадами Христової моралі і християнського світогляду.
3. Розмір твору: 15—20 аркушів друку (найбільше 320 сторінок).
4. Реченець надсилання творів на Конкурс продовжено до 31-го грудня 1965.
5. Надіслані твори мають бути підписані гаслом, а до манускрипту треба долучити запечатану коверту з правдивим прізвищем автора чи авторки й докладну адресу.
6. Рукописи у двох примірниках можна писати рукою, але чітко з інтерлініями й тільки на одній сторінці, хоч радше писати машинкою, та писати на адресу:

Dr. Vasyl Lew, 924 Pine St., Scranton, Pa. 18510, U.S.A.

7. Право друку залишається за автором.
8. Нагороди: Перша 600 долярів, друга 400.
9. Склад жюрі: о. проф. Н. Кушнір — представник Постулятора, проф. В. Радзикевич — голова, д-р Г. Лужницький — секретар, д-р В. Лев і д-р П. Ісаїв — члени.
10. Нагороджені рукописи (один примірник залишаються власністю Асоціяції Української Католицької Преси, а ненагороджені, на бажання авторів, можуть бути їм повернені.

Філядельфія, 22 червня 1964.

Головна Управа АУКП:
Д-р Лев В. Мидловський, голова.
Микола Вайда, секретар.

ЧИ ВАШІ ДІТИ Є ВЖЕ ЧЛЕНАМИ УНСОЮЗУ? КОЛИ НІ, ТО ВПИШІТЬ ЇХ ЗАРАЗ!

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 8-го СЕРПНЯ, 1964 р.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, о год. 6-ій веч. в залі Укр. Дем. Клюбу при 2376 Грейлінг. На надзвичайних зборах вибрано фінансовим секретарем п. Миколу Кончака, який приймає вкладки і полагоджує всі інші справи на місячних зборах. Його адреса: Nikola Kontschaki 3431 Carpenter, Detroit 12, Mich., тел.: 893 1535. — Т. Майструк, секр.

8-го серпня 1964 р.:

ШИКАҐО, Ілл. — Збори Б-тва св. Петра і Павла, Відд. 220 о год. 7:30 веч. в приміщенні Союзового Дому при 1915 В. Чікаґо вулиця. Платити вкладки можна теж поштою у формі чека на руки фін. секретаря. — І. Мелінишин, секр.

НЕДІЛЯ, 9-го СЕРПНЯ, 1964 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Б-тва св. Василія Великого, Відд. 364 о год. 2-ій по полудні в УНДомі при 3161 East 93rd Street. — Управа.

9-го серпня 1964 р.:

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 251 о год. 11:30 перед пол. в залі церкви св. Петра і Павла при Вест 7-ій вулиці. — Тарас Шмагала, секр.

МЕНВИЛ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349 о год. 2-ій по пол. в домі Ветеранів при вул. Вашінґтона в Менвил, Н. Дж. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва „Єдність", Відд. 163 о год. 12-ій вполудне в Домі Горожан, 847 N. Franklin Street. Проситься членів відібрати свої дивідендові чеки, яких ще багато залишилося. С. Филик, фін. секр.

БАЛТИМОР, Мд. — Місячні збори Б-тва Пресв. Тройці, Відд. 320 о год. 1:30 по пол. в Укр. Горожанськім Клюбі при 3101 O'Donnell Street. — Ів. Маляр, секр.

Посмертні згадки

БОРИС ЗЕЛІНСЬКИЙ, член Т-ва ім. І. Франка — 337 Відд. УНС в Балтиморі, Мд., помер 9 травня 1964 р. Покійний народився 1908 р. в Крем'янці на Волині. Там скінчив Учительську Семінарію. По скінченню школи вчителював а опісля став шкільним інспектором. В 1950 р. прибув до ЗДА і вступив до Т-ва. Брав активну участь в укр. громадському житті а особливо в рідношкільному житті. Був одним з основників „Самопомочі" в Балтиморі. Осиротив дружину Раїсу, 2 доньки Славу і Марійку та малого Юрчика. Похований 13 травня ц. р. на Укр. Цвинтарі в Баунд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ФЕОДОЗІЙ БАБІЙ, член Т-ва ім. Івана Франка — 337 Відділу УНСоюзу в Балтиморі, Мд., помер 17-го березня 1964 року. Покійний народився в Попелюхах в Україні. Полишив 2 зам. доньки Марту і Анну, зятів 2 внуків і трьох правнуків. Дружина Покійного померла в Німеччині.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ТОМА НАЗАР, член Б-ва св. Марії — 123 Відд. УНС в Скрентоні, Па., помер 16 липня 1964 р. Покійний народився в с. Конюхи, пов. Бережани, Україна. Прожив 81 років. Полишив у смутку дружину Катерину, 2 синів Василя і Петра, доньку Ольгу, внуків та правнуків. Покійний був довгі роки секретарем Відділу. Похорон відбувся 20 липня ц. р. зпоч. заведення до укр. кат. церкви св. Володимира при участі рідні, членів Б-ва і приятелів. Тлінні Останки поховано на Катедральному цвинтарі.

Вічна Йому Пам'ять!
І. Голик, секр.

ТАРЗАН, ч. 5280. Тарзан переможцем!

Швидко думаючи, мавполюд кинув жменю пороху в єдине видюче око Циклопа!

Тоді великан заричав із болю та люті...

Тарзан скочив за плечі свого ворога і, використовуючи всю свою силу, зламав йому хребет!